

Radykalizacja społeczno-polityczna polskiej prowincji w dobie Wielkiego Kryzysu i jej następstwa. Przypadek Wielkopolski na tle porównawczym (1929-1939)

Celem projektu jest analiza przebiegu Wielkiego Kryzysu z lat 1930 i jego wpływu na radykalizację postaw i praktyk politycznych na wielkopolskiej prowincji na tle procesów zachodzących w innych częściach międzywojennej Polski. Podstawowym pytaniem badawczym pozostaje dla nas oszacowanie wpływu Wielkiego Kryzysu dla przeobrażenia społeczno-politycznego polskiej prowincji po załamaniu się elementarnych warunków funkcjonowania wspólnot. Centralną hipotezą jest dla nas uznanie, że to przeobrażenia doprowadziło do 'przesunięcia radykalnego' w obrębie wszystkich ugrupowań politycznych tego czasu.

Wielkopolska jako region najwyżej cywilizacyjnie rozwinięty jest tu potraktowana jako pionier i zarazem laboratorium przemian, które będą zachodzić w strukturze społecznej w całej Polsce. Zakłada się przy tym, że aby dostrzec skalę zmian, zakres i dynamikę tego przeobrażenia i jego daleko idące społeczno-kulturowe konsekwencje należy wyjść poza terytorialny obszar tej dzielnicy. Ten aspekt porównawczy uzyskać można po pierwsze, przez włączenie do badania tych części regionu, które znalazły się w zaborze rosyjskim i miały inne doświadczenia historyczne a także odmienny skład społeczny i etniczny. Po drugie, przez badania innych, bardziej 'zapalnych' regionów II RP; Kielecczyzny i Podlasia na pograniczu Białostoczczyzny.

Podstawą dla badania będzie powiat. Wychodzimy z założenia, że badanie małych przestrzeni, konkretnych grup i jednostek może dać więcej pogłębionych odpowiedzi na pytania dotyczące całych zbiorowości, społeczeństw czy państw. Oprócz wszystkich źródeł charakterystycznych dla badań historycznych XX w (m.in. archiwalia państwowe, dokumentacja ugrupowań politycznych, kompleksowo prasa etc.) w swoim podejściu badawczym chcemy skupić się na tym, jak ten czas doświadczano i jak go opowiadano, a zatem na relacjach osobistych.

Projekt skupia się na dynamice i osobliwościach lokalnego życia publicznego z naciskiem na związek między największym w XX wieku kryzysem gospodarczo-społecznym a radykalizacją całej sceny politycznej. Będziemy analizować, jaką rolę w tych procesach na prowincji odgrywały związki z centrum: m.in. jaka była rola uniwersytetu w rozpowszechnianiu postaw skrajnych, a jaki był w tym udział instytucji życia obywatelskiego? W jakim stopniu nowoczesne partie masowe zdominowały rozbudowane życia lokalne? Interesuje nas też poziom i nasilenie antysemityzmu w tej części Polski, gdzie faktycznie nie było Żydów w zestawieniu z tymi regionami, gdzie pełnili rolę klasy średniej.

Badając 'radykalizowanie się' życia publicznego chcemy przyjrzeć się największemu ugrupowaniu w regionu, Narodowej Demokracji, jak i innym ugrupowaniom i siłom politycznym a także grupom narodowym wraz z ich zróżnicowaniem.

Efektom projektu będzie przetarcie dróg dla rozwoju badań nad polską prowincją i jej społeczno-polityczną modernizacją. Za najbardziej innowacyjne uznajemy połącznie badania globalnego problemu w ujęciu maksymalnie „od dołu”. Projekt ma pokazać konsekwencje gospodarczej zapaści, przede wszystkim społeczne i kulturowe skutki kryzysu zaufania do instytucji publicznych i dynamicznego wzrostu różnego rodzaju postaw ekstremistycznych w przededniu wybuchu II Wojny Światowej na przykładzie małych grup, rodzin a nawet jednostek.